

УДК 332.2

НЕТУДИХАТА К.Л., ЦИПЛІЦЬКА О.О., Миколаївський державний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

Нетудихата Костянтин Леонтійович – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили

Ципліцька Олена Олександрівна – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і економетрики Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили

ІННОВАЦІЇ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Стаття присвячена вивченню причин, масштабів та пріоритетів сфери розвитку інноваційної діяльності. Розглянуто її сучасні організаційні та інституційні основи. Виявлено тенденції та розкрито форми інтернаціоналізації інноваційної діяльності на початку XXI ст.

The article is devoted to the investigation of reasons, scales and priorities of development sphere in innovation activity. Its modern organizational and institutional base is considered. The trends and forms of internationalization of innovation activity at the beginning of the XXIth century are revealed.

Актуальність. Вектор сучасного розвитку економіки багатьох країн все більше рухається у напрямку інноваційної моделі функціонування господарства, яка основана на використанні інтелектуальних ресурсів. Інноваційна діяльність виступає ефективним інструментом комерціалізації досягнень НТП, стає визначальним елементом міжнародної конкурентноздатності країни. За думкою М.Портера “процвітання країни, витікає з спроможності її компаній створювати, а потім в

глобальному масштабі комерціалізувати нові продукти, процеси, освоювати передові іноземні інновації” [1].

Питання інновацій, їх впливу на конкурентоспроможність національних економік та розвиток світового господарства в останній час активно вивчаються українськими і зарубіжними вченими: Філіпенко А.С. [2], Геєць В.М. та Семиноженко В.П. [3], Кіреєв С.І., Шнипко О.С. [4], Голіченко О.Г. [5], Циренчиков В.С. [6], Porter М., Baumol W.J. [7].

Особливо слід відмітити дослідження експертів Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР), Всесвітнього економічного форуму, Гарвардського університету.

Метою дослідження є вивчення причин, масштабів, пріоритетів сфери розвитку інноваційної діяльності, окреслення її організаційних та інституційних основ, розкриття тенденцій та форм інтернаціоналізації на початку XXI ст. В роботі використано методи логічного, порівняльного та системного аналізу, які дозволили відокремити найбільш суттєві риси сучасного інноваційного процесу в світовій економіці.

Відмінними рисами економічного розвитку суспільства з другої половини XX століття виступають швидке розширення з початку науково-технічної, а потім інноваційної діяльності, які є різними а разом з тим зв'язаними процесами. Під першою переважно розуміють дослідження в галузі природничих наук та техніки фундаментального та прикладного характеру, доведення даних досліджень до науково-технічних розробок та інженерних рішень, проектних зразків. Під другою – процес виготовлення прототипів продукції або технології та їх збут, а також введення нововведень у сфері управління та організації праці, основаних на застосуванні досягнень науки та техніки. Іншими словами, мова йдеться

про комерціалізацію цих досягнень.

Відмічений процес дозволяє скоротити витрати на виготовлення транспортування та збут, підвищити продуктивність у даних сферах, а головне, – розширити асортимент корисної для споживачів продукції, покращити її якість та отримати інші переваги, зокрема технологічного характеру, які ведуть до зменшення використання енергії та природних матеріалів на одиницю продукції, до заміни останніх штучними та синтетичними, до підвищення терміну служби готових промислових виробів, рециклінгу їх складових після експлуатації тощо.

Інновації виступають рушійною силою довгих циклів, в ході кожного виникає, розвивається та стає домінуючою група технологій, яка визначає технологічний уклад¹. На початку XX ст. закінчився третій цикл, протягом якого були розв'язані задачі створення галузей, що виробляють сталь та електроенергію, а також будівництво залізничних доріг. У четвертому циклі (1940-1990 рр.) домінувало автомобілебудування та хімічна промисловість, створювалися автостради та авіалінії, універсальними доступними засобами зв'язку стали радіо та телефон. Сьогодні розгортається п'ятий цикл, який характеризується комп'ютерною революцією, формуванням глобальних інформаційних мереж, розповсюдженням Інтернет технологій. Під

Таблиця 1

Галузева структура ВВП країн ОЕСР, (%) [9, р. 16-17]

Country	Agriculture 2004\1994		Industry, 2004\1994		Service, 2004\1994		Country	Agriculture, 2004\1994		Industry, 2004\1994		Service, 2004\1994	
Australia	3,3	3,4	27	28,9	69,7	67,6	Korea	3,8	6,7	40,7	41,6	55,6	51,7
Austria	1,9	3	29,7	30,2	68,4	66,8	Luxembourg	0,6	1	16,7	22,3	82,7	76,7
Belgium	1	1,7	24,8	27,7	74,2	70,5	Mexico	3,8	5,6	26	26	70,2	68,4
Canada	2,2	2,7	30,9	30	67	67,3	Netherlands	2,1	3,4	23,9	26,6	74	69,7
Czech Republic	3,3	4,9	37,9	38,8	58,8	56,1	New Zealand	9,1	7,3	24,1	26,7	66,8	66
Denmark	1,9	3,2	24,1	24,6	74	72,2	Norway	1,5	3	39,2	32,9	59,2	64,1
Finland	3,1	5,1	30,2	31	66,7	63,9	Poland	2,9	6,4	32,1	36,2	65	57,4
France	2,5	3,3	21,3	24,7	76,3	73,1	Portugal	3,3	6,1	25	27,6	71,7	66,3
Germany	1,1	1,2	29,1	32,9	69,8	65,9	Slovakia	3,9	6,7	32,1	38,1	64	55,2
Greece	5,7	10,3	21,3	22,9	73,1	66,3	Spain	3,5	4,8	29,2	28,9	67,3	66,3
Hungary	3,9	6,4	30,9	30	65,2	63,7	Sweden	1,8	2,7	27,7	28,7	70,5	68,7
Iceland	6,7	10,5	24,8	27,9	68,4	61,6	Switzerland	1,2	2	26,4	30,4	72,3	67,6
Ireland	2,5	7,9	37,5	36,2	60	55,9	Turkey	11,5	15,4	29	32,9	59,6	51,7
Italy	2,5	3,3	27,3	30,1	70,2	66,6	United Kingdom	1	1,7	24,3	30,6	74,7	67,7
Japan	1,6	2,1	29	33,9	69,4	64	United States	1,3	1,9	22	26,4	76,7	71,7

¹ Основою для такої періодизації виступають ідеї М. Кондратьєва, Й. Шумпетера, К.Фрімена та ін.

впливом прогресу в науково-технічній сфері змінюється структура національних господарств: знижується роль сільського господарства та промисловості, зростання сфери послуг. Про це свідчать зміни у галузевій структурі ВВП країн ОЕСР (див. табл. 1).

Як свідчать дані, найбільшу частку сектору послуг у ВВП мають Бельгія, Данія, Франція, Люксембург, Великобританія, США, сільського господарства – Ісландія, Нова Зеландія, Туреччина, Греція, промисловості – Корея, Норвегія, Чеська Республіка.

При цьому, в усіх секторах відбувалося зростання технічного оснащення, впровадження нових технологій та передового технологічного досвіду. В умовах випереджаючого розвитку “нової” економіки базові галузі господарства – енергетика, металургія, машинобудування, сільське господарство – зберігають своє значення, хоча роль у суспільному виробництві поступово скорочується.

Національна економіка, в якій в крупних масштабах ведуться дослідження та практично використовуються їх результати, отримала назву інноваційною та вважається найбільш ефективною. Знання стають основним виробничим ресурсом, генерують нові технології та сприяють впровадженню останніх. Такій економіці притаманні деякі суттєві особливості, що розкривають глибинні причини її високої ефективності, серед них: 1) мультиплікативний ефект: застосування нової технології або продукції, які створено для застосування в одній області, також в інших областях (приклад – цифрові технології для фотографії отримали

розповсюдження у виробництві нового покоління телевизорів, відеокамер, стільникових телефонів тощо); 2) мережений ефект: корисність товарів та попит на них зростає по мірі розповсюдження кола користувачів (приклад – із збільшенням кількості абонентів мобільного та космічного зв'язку підвищується її цінність для попередніх та майбутніх користувачів); 3) ефект крупно масштабної комерціалізації нововведень внаслідок розвитку венчурного підприємництва та включення в інноваційні ланцюжки крупних компаній, які мають необхідні виробничі потужності та фінансові ресурси; 4) ефект заміщення недостатніх природних ресурсів: використання удосконалених технологій дозволяє скоротити використання споживання натуральної сировини, шляхом заміни її синтетичними продуктами. Синергетична дія даних ефектів надає динамізм економіці, стимулює прогресивні структурні зрушення у виробництві та покращує стан конкурентного середовища, забезпечує посилення позицій країни у світовому господарстві.

Загальне уявлення про сучасні масштаби та темпи розвитку інноваційного процесу можуть надати дані щодо витрат стран-членів ОЕСР, разом взятих, на науково-дослідні розробки. Протягом 2000-2004 р. вони зросли на 10% в реальному вимірі і склали 2,26% ВВП [10, Р. 1]. Найбільші темпи зростання демонстрували США (4% між 2002 та 2004 р.), Японія (2,1% між 2000-2004 р.), ЕС-25 (2,3% між 2000 та 2003 р.).

Про інтенсивність інноваційної діяльності ряду країн свідчать такі економічні показники: 1) витрати НДДКР у % до ВВП; 2) надходження за використання винаходів, патентів, авторських

Таблиця 2
Показники рівня розвитку інноваційної діяльності в країнах ОЕСР, 2004 р. [9, р. 40-41]

Country	1	2	3	4	Country	1	2	3	4
Mexico	0,43	43,8	555,5	98	Netherlands	1,78	1723,0	2319,0	103
Slovakia	0,53	30,4	64,9	52	United Kingdom	1,88	28195,8	12107,7	87
Poland	0,58	246,3	1044,6	36	Belgium	1,9	6731,1	6294,0	94
Greece	0,62	...	...	18	Canada	1,99	1721,6	881,5	59
Turkey	0,66	...	...	31	France	2,16	5188,3	3233,5	105
Portugal	0,78	538,9	881,6	46	Austria	2,24	2429,7	2425,8	89
Hungary	0,89	216,1	503,7	115	Denmark	2,48	1657,3	1055,3	111
Spain	1,07	190,9	1025,4	46	Germany	2,49	25333,9	25399,7	111
Italy	1,11	3861,5	4069,7	66	United States	2,68	52643,0	23901,0	78
New Zealand	1,14	7,9	3,7	23	Korea	2,85	816,4	3237,3	176
Ireland	1,2	...	...	234	Iceland	2,92	...	...	36
Czech Republic	1,27	224,6	651,5	84	Switzerland	2,94	6429,4	6829,1	165
Norway	1,61	1973,2	1506,5	45	Japan	3,13	16354,4	5246,6	151
Australia	1,64	103	224,9	22	Finland	3,51	1944,5	1834,0	137
Luxembourg	1,75	2767,7	915,1	47	Sweden	3,95	1427,0	860,0	136

прав в галузі НДДКР (млн. дол.); 3) платежі за використання винаходів, патентів, авторських прав в галузі НДДКР (млн. дол.); 4) відсоток експорту високотехнологічної продукції до її імпорту. Серед цих показників доцільно відокремити перший та четвертий, оскільки вони не залежать від розміру країни, інші можна розглядати в якості додаткових (див. табл. 2).

У сукупності наведені показники дають певне уявлення про країни з високим, середнім, низьким рівнем розвитку національної економіки. Середній рівень витрат на НДДКР по відношенню до ВВП складає 2,26%. Найбільш високі показники на початку ХХІ ст. мають Швеція, Фінляндія, Японія (більше 3%). Вище середнього рівня – Ісландія, Корея, США, Німеччина, Данія.

За відсотком експорту високотехнологічної продукції до її імпорту безумовним лідером є Ірландія, що є результатом діяльності ТНК, які працюють на її території. Наступними є Корея, Швейцарія, Японія, Фінляндія, Швеція. Найгірша ситуація склалася у Греції, Нової Зеландії, Австралії, Туреччині.

Платежі за використання винаходів, патентів, авторських прав, надходження з того ж джерела (ці дані опосередковано свідчать про віддачу витрат на НДДКР) необхідно розглядати окремо по крупним та малим країнам для досягнення кращого співставлення національних показників.

Найбільші надходження за використання винаходів, патентів, авторських прав із значним відривом лідирували США, причому якщо Німеччина та Великобританія суми платежів та доходів були приблизно однаковими, то в першій країні має місце значний розрив (відповідно 52,6 та 23,9 млрд. дол.). Аналогічну ситуацію до лідера має і Японія (16,3 та 5,2 млрд. дол.).

Найбільші платежі серед крупних країн робили Німеччина та США (відповідно 25,3 та 23,9 млрд. дол.). За ними із значним відставанням слідували Великобританія, Японія і Італія.

Серед малих країн (з населенням до 16 млн. чоловік) абсолютними лідерами в платежах та надходженнях за використання винаходів, патентів, авторських прав були Бельгія та Швейцарія.

Отже, за сукупністю показників до країн з розвинутою інноваційною економікою можна віднести: Японію (за 1, 3, 4 показниками); Швецію (1,3); Швейцарію (1-4); Фінляндію (1, 4); США (2, 3); Німеччину (3); Корею (4).

Великобританію, Францію, Канаду, Данію, Австрію, Бельгію, Нідерланди – до країн з середнім рівнем розвитку національної економіки. Мексику, Словаччину, Польщу, Грецію, Турцію, Нову Зеландію – з низьким.

В світі зростає асиметрія сучасного інноваційного розвитку. Так, 15% населення планети, яке проживає в найбільш розвинутих країнах, забезпечує майже всі світові технологічні інновації; 50% здатні сприймати та використовувати існуючі технології, а приблизно 35% ізольована від технологій, оскільки не спроможна ні створювати власні, ні використовувати іноземні [8]. Це дозволяє зробити важливий висновок: інструментом формування інноваційної економіки для значної кількості країн може бути розширення використання передових іноземних технологій.

Генерують сучасну інноваційну діяльність сукупність економічних, соціальних та екологічних факторів, які ставлять нові вимоги до товарів і компаній та створюють сприятливі умови для такої діяльності. Серед них відокремлюються, перш за все, зростаючі вимоги до якості товарів та послуг (з боку конкретних груп споживачів та суспільства в цілому), до їх безпеки, до товаровиробників з точки зору захисту зовнішнього середовища. Важливе значення має наявність і якість інноваційної інфраструктури: сукупності університетів, науково-дослідних організацій, та інших інституцій, які забезпечують генерування і передачу знань.

Рівень розвитку інноваційної економіки країни визначає її зовнішньоторговельну спеціалізацію. Держави із зростаючою часткою витрат на НДДКР, як правило, демонструють більш високі показники в експорті наукоємної продукції, і навпаки. В цілому ж вклад торгівлі продукцією наукоємних галузей в експорті країн ОЕСР зріс з 20,3% (1992 р.) до 24,7% в (2004 р.).

Пріоритетними напрямками інноваційної діяльності є подальше удосконалення інформаційно-телекомунікаційних технологій, які внесли значний вклад у підвищення продуктивності праці в розвинутих країнах в останні десятиліття, а також інтенсивне освоєння технологій, які сприяють розв'язанню завдань забезпечення стійкого розвитку та зміцнення суспільної безпеки (широкий комплекс біо- та нанотехнологій, природоохоронних технологій та альтернативної енергетики, систем безпеки життєдіяльності).

За характером організації інноваційної діяльності має місце домінування приватного сектору, велике значення венчурного (ризикового) фінансування та тісна співпраця дослідницьких та виробничих підприємств. Тим самим досягається оптимальне співвідношення підприємницької інфраструктури з необхідними для її реалізації фінансовими та інтелек-

Таблиця 3

Загальна сума витрат на НДДКР та її розподіл
за джерелами фінансування і виконавцями в країнах ОЕСР, 2005 р. [11, р. 1]

	Разом, млн. дол.	Валові внутрішні видатки на НДДКР				
		За джерелами фінансування (%)		За виконавцями (%)		
		Приватний сектор	Держаний сектор	Приватний сектор	ВУЗи	Державний сектор
United States	312535,4	63,7	31,0	70,1	13,6	12,2
Japan	118026,3	74,8	18,1	75,2	13,4	9,5
Germany	61711,5	66,8	30,4	69,9	16,5	13,6
France	40363,3	51,7	37,6	61,9	19,5	17,3
United Kingdom	32197,2	44,2	32,8	63,0	23,4	10,3
Korea	31631,8	75,0	23,0	76,9	9,9	11,9
Canada	22702,3	46,7	33,7	52,4	38,4	8,8
Italy	17920,1	43,0	50,8	47,8	32,8	17,8
Spain	13207,7	48,0	41,0	54,4	28,6	16,9
Australia	11589,8	51,6	39,8	53,5	27,2	16,2
Sweden	11384,9	65,0	23,5	75,7	20,8	3,1
Netherlands	9585,2	51,1	36,2	57,8	27,9	14,4
Switzerland	7630,2	69,7	22,7	73,7	22,9	1,1
Austria	7124,2	45,8	36,9	67,7	26,7	5,1
Belgium	6205,3	60,3	23,5	68,3	22,8	7,7
Finland	6149,2	69,3	26,3	70,7	19,4	9,3
Denmark	4560,5	59,9	27,1	68,3	23,8	7,2
Mexico	4276	34,7	56,1	34,6	37,9	26,2
Turkey	3653,6	37,9	57,0	24,3	67,9	8
Norway	3020,2	49,2	41,9	54,0	29,9	16
Czech Republic	2972,5	54,1	40,9	64,5	16,4	18,7
Poland	2895,3	30,3	60,7	31,8	31,6	36,4
Ireland	2015,3	58,7	32,9	65,3	28	6,7
Portugal	1692,5	31,7	60,1	36,2	39,1	13,6
Hungary	1651,2	39,4	49,4	43,2	25,1	28
Greece	1579,4	28,2	46,4	29,3	49,3	20,5
New Zealand	1088,5	38,5	45,1	42,5	28,5	28,9
Slovakia	422,2	36,6	57,0	49,8	20,4	29,7
Iceland	255,1	43,9	40,1	51,8	21,3	24,8
Euro area	226827,5	53,4	35,7	63,0	22,4	13,4
OECD total	726291,5	62,2	30,2	68,0	17,3	12,1

туальними ресурсами. Дуже важливу функцію в інноваційному ланцюжку виконує держава, яка сприяє формуванню інноваційного середовища, прискоренню фундаментальних досліджень.

Головним суб'єктом НДДКР та інноваційної діяльності в розвинутих країнах є підприємства приватного сектору, тоді як в менш розвинутих країнах більшу роль грають державний сектор та університетські структури (див. табл. 3).

Розглянемо детальніше, компанії підприємницького сектору країн – членів ОЕСР в 2005 році фінансували 62,2% витрат та виконували дослідницькі роботи за вартістю 68,0%. Найвищий рівень його участі в НДДКР досягнуто в країнах з високою інноваційною активністю – в

США, Японії, Німеччині, Кореї, Швеції, Фінляндії (60-80). Хоча є виняток – Бельгія (з середньою). Про домінуючий вклад підприємницького сектору в НДДКР опосередковано свідчать також те, що рівень заробітної плати у приватних компаніях значно вищий, ніж у державних інститутах та університетах.

США займає позицію лідера в світі за витратами на НДДКР (312,5 млрд. дол.) та числом наукових робітників (1,3 млн. чоловік). Вони перевищують показники по Єврозоні майже на 37% та 11% відповідно. Крупні витрати США в значній мірі пов'язані з великими витратами на військові цілі (за оцінками експертів останні перевищують 50% всіх державних витрат в даній сфері та досягають 20% загальної суми).

Японія займає другу позицію за витратами на НДДКР (312,5 млрд. дол.) та третє за часткою підприємницького сектору в загальних витратах та в їх виконанні (відповідно 74,8% та 75,2%), були вищими, ніж у США, що свідчить про її спрямованість на перетворення з країни-імітатора у країну-лідера. В Німеччині, яка знаходиться на третьому місці, дані показники були схожі до американських.

В менш розвинутих країнах Західної Європи витрачаються невеликі гроші на НДДКР, підприємницький сектор приймає обмежену участь у фінансуванні та виконанні досліджень: в Греції – 28,2% та 29,3%; в Португалії – 31,7% та 36,2%; в Польщі – 30,3% та 31,8%. Приблизно, таке ж співвідношення склалося в деяких “догоняючих” країнах. Наприклад, в Мексиці частка приватного сектору у фінансуванні досліджень склала 34,7% та в їх виконанні – 34,6%. Обмежену участь в дослідженнях промислових компаній, як правило, компенсується більшою участю університетів (Греція, Туреччина) або державними організаціями (Мексика та Португалія).

Суттєву підтримку інноваційної діяльності здійснюють спеціалізовані венчурні фонди, які надають фінансові ресурси та консультативні послуги. Вони консолідують грошові засоби інвесторів, дозволяють мінімізувати інвестиційні ризики та отримати високий прибуток. Інвестиції у венчурний капітал виступають важливим джерелом засобів для інноваційного підприємництва та комерціалізації технічних нововведень.

У більшості країн держава в суспільних інтересах стимулює наукові дослідження та розробки в прямій та непрямій формах, з використанням фінансових та організаційних інструментів.

Пряма державна фінансова підтримка приватних компаній, запобігає недолікам ринкових стимулів, виступає основною і здійснюється багатьма способами. Зокрема, держава фінансує значну частку НДДКР (менш прибуткові, найбільш ризиковані та капіталоемні фун-даментальні дослідження). Крім того, вона підтримує підприємців через систему податкових преференцій, пільгових кредитів та гарантій.

Серед інших форм стимулювання необхідно відмітити підвищення ефективності захисту інтелектуальної власності, створення спеціальних бірж для торгівлі цінними паперами інноваційних компаній та державних лабораторій, навчання та консультування підприємців, розповсюдження інформації про перспективні проекти, надання контрактів приватним дослідним інститутам.

До числа організаційних інструментів підтримки НДДКР та інноваційної діяльності можна віднести забезпечення сприятливих умов доступу до приватних компаній до результатів

досліджень, які отримано при фінансовій підтримці уряду, закупку наукоємної продукції у інноваційних компаніях та продаж їм державного майна за пільговими цінами, моніторинг найкращих зразків світових технологій та нових товарів тощо.

Однією з важливих особливостей інноваційної діяльності на сучасному етапі розвитку є порівняно швидка її інтернаціоналізація. Транскордонне розповсюдження нововведень можна розглядати проявом глобалізації світового господарства, оскільки ця діяльність здійснюється головним чином ТНК, які є основною рушійною силою глобалізації, і крупно масштабні наукові розробки стають рентабельними лише за умов їх комерціалізації на світовому ринку.

Новими тенденціями останнього десятиліття ХХ століття та початку ХХІ в області інтернаціоналізації інноваційної діяльності, що свідчать про її поглиблення можна віднести такі:

По-перше, ТНК все частіше створюють власні дослідницькі організації за кордоном. Мотивом їх розміщення в інших країнах є взаємодоповнюючий “поділ праці” в інноваційній діяльності, кооперування у сфері НДДКР, оперативне задоволення іноземних ринків в новій продукції, моніторинг закордонних досягнень для отримання конкурентних переваг і економія фінансових засобів внаслідок відносної дешевизни місцевих спеціалістів. Разом з тим, з метою забезпечення контролю над всім ланцюгом створення вартості, більшість компаній обмежують передачу власним філіалам дизайнерських, контрольних-тестових функцій і залишають за штаб-квартирою стратегічні НДДКР. У 2004 р. більше 16% бізнес-НДДКР в зоні ОЕСР були здійснені іноземними філіалами, тоді як у 2003 р. 12%.

По-друге, активізувався процес організації стратегічних альянсів для спільної розробки та реалізації науково-технічних проектів по створенню принципово нової продукції. Завдяки таким стратегічним альянсів компанії отримують можливість 1) використовувати висококваліфікований науковий та інженерний персонал партнера, його винаходи та розробки; 2) зменшувати ризики проведення наукових досліджень; 3) скорочувати час між винаходом та його впровадженням у виробництво.

По-третє, компанії засновують сумісні підприємства у сфері НДДКР; здійснюють злиття та поглинання, що обумовлені бажанням отримання наукових підрозділів та забезпечити переваги в інноваційній області; залучають в науково-дослідні підрозділи ТНК кращих спеціалістів світу (компанія “Microsoft” до 1/3 наукового персоналу в чотирьох дослідних центрах США складають іноземні вчені).

Сукупність даних тенденцій дає підґрунтя

казати про початок інтенсифікації процесу глобалізації інноваційної діяльності.

Отже, інновації стають стратегічним фактором та рушійною силою сучасного економічного розвитку, забезпечують конкурентні переваги країн та положення лідера на світовому ринку у довгостроковому плані. Універсальними чинниками, що стимулюють інноваційну

діяльність, виступають нові вимоги до товарів та послуг – до їх якості, безпеці та екологічності, а також глобалізація конкуренції та необхідність утримання позицій у технологічній гонці.

Аналіз організаційних основ інноваційної економіки свідчить, що головним її суб'єктом виступають крупні компанії, важливими передумовами – сприятливі умови фінансування,

ЛІТЕРАТУРА

1. Porter M. The Impact of Location on Global Innovation // The Global competitiveness Report 2002-2003. –P. 227.
2. Філіпенко А.С. Економічний розвиток сучасної цивілізації. – К.: Знання України, 2006. – 316 с.
3. Геєць В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
4. Кірсев С.І., Шнипко О.С. Інноваційна компонента забезпечення конкурентоспроможності країни // Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. В.М.Геєця. – К.: Інститут економічного прогнозування, 2006. – С. 921-940.
5. Голиченко О.Г. Национальная инновационная система России: состояние и пути развития. – М.: Наука, 2006. – 396 с.
6. Циренчиков В.С. Европа: тенденции инновационного развития. ДИЕ РАН № 136. – М.: ИЕ РАН, 2004. – 152 с.
7. Baumol W. J. The Free-Market Innovation Machine – Analyzing the Growth Miracle of Capitalism. – Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2002. – 294 p.
8. Глобализация экономики и внешнеэкономические связи России / Под. ред. Фаминского И. – М.: ТЕИС, 2003. – С. 158.
9. OECD in figures 2006-2007. – France: Paris. – 98 p.
10. OECD Science, Technology and Industry Outlook, 2006. – P. 14.
11. Main Science and Technology Indicators. Key Figures. – France: Paris. – 8 p.